

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 30g/2016

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din
Legea nr. 1593 - XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul
și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență
medicală, Legea nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea
obligatorie de asistență medicală și din Regulamentul privind modul de
completare, eliberare și evidență a polițelor de asigurare obligatorie de
asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului
nr. 1015 din 5 septembrie 2006

*(prima de asigurare obligatorie de asistență
medicală achitată de avocați)*

CHIȘINĂU
29 aprilie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA, *judcători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 28 martie 2016,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 29 aprilie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a art.22 alin. (1) și (2) și pct.2 al Anexei nr. 2 la Legea nr. 1593 - XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, art. 4 alin. (4) lit. h) din Legea nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și pct. 17¹ din Regulamentul privind modul de completare, eliberare și evidență a polițelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1015 din 5 septembrie 2006, ridicată de avocata Doina Ioana Străisteanu în dosarul civil nr.14-3-860-25012016 (3-372/16), aflat pe rolul judecătoriei Buiucani din mun. Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 28 martie 2016 de către judecătorul Corina Ursachi, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul judecătoriei Buiucani din mun. Chișinău se află cauza civilă pornită la cererea de chemare în judecată a Ministerului Sănătății și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină împotriva Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității (în continuare – Consiliul) și împotriva doamnei Doina Ioana Străisteanu.

4. În adresa Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității la date diferite au parvenit plângeri din partea unui grup de avocați, care susțin că există o discriminare pe criteriul statutului profesional și avere la determinarea costului polițelor de asigurare obligatorie de asistență medicală între avocați, pe de o parte, și notari și executori judecătorești, pe de altă parte, precum și o discriminare a femeilor avocate,

care sunt obligate să prezinte dovada suspendării licenței de avocat pentru a beneficia de asigurarea medicală gratuită pe perioada maternității și aflării în concediul pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani.

5. La 17 aprilie 2014, Consiliul a emis Decizia nr.060/2014, prin care a constatat discriminarea în baza statutului profesional și de avere la determinarea costului polițelor de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru avocați și discriminarea femeilor avocate, care sunt obligate să prezinte dovada suspendării licenței de avocat pentru a beneficia de asigurarea medicală gratuită pe perioada maternității și îngrijirii copilului până la vârsta de 3 ani.

6. De asemenea, Consiliul a solicitat Ministerului Sănătății și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină revizuirea politicilor și actelor normative în domeniul asigurării obligatorii în medicină.

7. La 9 octombrie 2014, Ministerul Sănătății și Compania Națională de Asigurări în Medicină au contestat în instanța de judecată Decizia Consiliului nr. 060/2014 din 17 aprilie 2014.

8. La 26 februarie 2016, avocatul Doina Ioana Străisteanu a înaintat instanței de judecată cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, motivând poziția prin faptul că în procesul examinării cauzei s-a constatat că instanța de judecată urmează să aplice prevederile articolului 22 alin.(1) și (2) și punctului 2 al Anexei nr. 2 la Legea nr. 1593 - XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, articolului 4 alin. (4) lit. h) din Legea nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și punctului 17¹ din Regulamentul privind modul de completare, eliberare și evidență a polițelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1015 din 5 septembrie 2006.

9. Prin încheierea din aceeași dată, instanța a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării în adresa Curții Constituționale.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M. O., 2016, nr.78, art.140) sunt următoarele:

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 9

Principiile fundamentale privind proprietatea

„(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sânt factorii de bază ai economiei.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

11. Prevederile relevante ale Legii nr.1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală (M.O., 1998, nr. 38-39, art.280) sunt următoarele:

Articolul 4 Subiecții asigurării

„[...]

(4) Guvernul are calitatea de asigurat pentru următoarele categorii de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova, specificate la alin.(9), cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual:

[...]

h) gravidele, parturientele și lăuzele;

[...]”

12. Prevederile relevante ale Legii nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărirea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (M.O., 2003, nr. 18-19, art.57) sunt următoarele:

„**Art.22.** – (1) Persoanele fizice incluse la începutul anului de gestiune în una din categoriile de plătitori prevăzute la anexa nr.2 vor achita integral o primă de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă în termen de până la data de 31 martie a anului de gestiune.

(2) Prin legea fondurilor de asigurare obligatorie de asistență medicală se poate stabili o reducere a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă pentru unele categorii de plătitori prevăzute la anexa nr.2 în cazul în care aceștia vor achita prima de asigurare în termenul stabilit la alin.(1).”

Anexa nr.2

Categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual:

„2. Notarii publici, executorii judecătorești și avocații neangajați, indiferent de forma juridică de organizare a activității, care au obținut licență în modul stabilit de lege.

[...]”

13. Prevederile relevante ale Hotărârii Guvernului nr. 1015 din 5 septembrie 2006 cu privire la aprobarea unor acte normative (M.O., 2006, nr. 153-156, art.1163) sunt următoarele:

„[...]”

17^a - Notarii publici, executorii judecătorești și avocații neangajați, înregistrați la agenția teritorială a CNAM ca plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, vor prezenta, personal sau prin scrisoare recomandată, la agenția teritorială a CNAM dovada achitării primei de asigurare în sumă fixă pentru anul respectiv de gestiune.

[...]”.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

14. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că la determinarea costului poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală, mai exact lipsa posibilității procurării acesteia cu o reducere, avocații sunt discriminați în raport cu notarii și executorii judecătorești pe criteriul statutului profesional și al averii.

15. În viziunea autorului excepției, având în vedere specificul și natura profesiei exercitate, aceștia se află în situații diferite, respectiv și mărimea primei de asigurare urmează a fi distinctă. În acest sens, în sesizare se susține că principala distincție constă în faptul că, spre deosebire de avocați, onorariile minime ale notarilor și executorilor judecătorești sunt stabilite în lege.

16. De asemenea, autorul menționează că femeile avocate, în cazul nesuspendării licenței, sunt lipsite de servicii medicale gratuite pe perioada maternității, nașterii și lăuziei, precum și pe perioada concediului de îngrijire a copilului până la vârsta de 3 ani.

17. Potrivit autorului excepției, prevederile contestate încalcă articolele 4, 7, 8, 9, și 16 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

18. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

19. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor și a hotărârilor Guvernului ține de competența Curții Constituționale.

20. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către avocatul Doina Ioana Străisteanu în dosarul civil nr.14-3-860-25012016 (3-372/16), care se află pe rolul Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

21. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost învestită prin articolul 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

22. Curtea constată că dispozițiile contestate vizează: 1) categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă

și care se asigură în mod individual, printre care se regăsesc avocații, notarii și executorii judecătorești; 2) condițiile achitării primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă pentru unele categorii de plătitori; și 3) situațiile în care pentru unele categorii de persoane calitatea de asigurat o are statul (Guvernul).

23. Din conținutul sesizării, Curtea observă că autorul sesizării a pretins că prevederile contestate sunt contrare articolelor 4, 7, 8, 9 și 16 din Constituție.

24. Curtea reține că o prevedere legală poate constitui obiect al jurisdicției constituționale doar în cazul în care normele constituționale invocate au incidență asupra normelor contestate, iar, potrivit articolului 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, sesizarea trebuie să fie motivată și să cuprindă obiectul și împrejurările pe care subiectul își întemeiază cerințele.

25. În acest context, cu referire la pretinsa încălcare a articolelor 4, 7 și 8 din Constituție, Curtea a menționat constant în jurisprudența sa că aceste articole comportă un caracter generic și constituie imperative de ordin general-obligatoriu, care stau la baza oricăror reglementări și nu pot constitui reperi individuale și separate.

26. În partea ce ține de încălcarea articolului 9 din Constituție, Curtea subliniază că textul sesizării nu cuprinde argumente concludente prin care s-ar demonstra în ce măsură prevederile legale contestate încalcă dispozițiile constituționale menționate, care reglementează principiile fundamentale privind proprietatea.

27. Cu referire la pretinsa încălcare a principiului egalității, sub aspectul că normele contestate se aplică egal față de notari, executori judecătorești și avocați, dar prin legile speciale aceste categorii de profesii liberale nu sunt egale, Curtea menționează că aceste argumente nu pot fi reținute din următoarele raționamente.

28. Curtea reamintește constatările sale, expuse în Hotărârea nr. 16 din 12 iunie 2007, potrivit căroră: *„violarea principiului egalității și nediscriminării are loc atunci când se aplică un tratament diferențiat în cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, sau când există o disproporție între scopul urmărit și mijloacele folosite”*.

29. În acest sens, reprezintă relevanță constatările Curții pronunțate în Hotărârea nr.13 din 22 mai 2014, și anume: *„[...] notarii, executorii judecătorești, avocații sunt mandatați prin lege cu exercitarea unor activități de interes public, iar veniturile obținute din profesiile liberale sunt veniturile din prestări de servicii cu caracter profesional, desfășurate în mod individual sau în diverse forme de asociere [...]”*.

30. Curtea constată că singurul argument invocat de autorul excepției, prin care se susține că avocații sunt discriminați pe criteriul statutului profesional și al averii în raport cu notarii și executorii judecătorești, este că pentru aceștia din urmă a fost stabilită prin lege mărimea minimă a onorariului.

31. În acest sens, Curtea reține că stabilirea prin lege a onorariului pentru notari și executori nu denotă și un venit lunar asigurat pentru aceștia. Respectiv, acest fapt nu poate justifica reglementarea distinctă a mărimii primei de asigurare medicală.

32. În același timp, cu referire la pretinsa neconstituționalitate a art. 22 alin. (1)-(2) din Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002, Curtea constată că respectivele prevederi doar stabilesc termenul până la care urmează a fi achitată prima de asigurare obligatorie în sumă fixă, precum și dreptul legiuitorului de a stabili prin legea fondurilor de asigurare obligatorie de asistență medicală o reducere a primei.

33. Curtea menționează că normele citate cuprind reglementări generale și nu instituie o reducere obligatorie a primei. Astfel, legiuitorul urmează să decidă anual dacă instituie o reducere a primei, precum și mărirea acesteia.

34. La fel, Curtea nu poate constata rațiunea argumentelor autorului sesizării, care, invocând discriminarea femeilor avocate, în raport cu femeile neangajate în câmpul muncii, prin faptul că sunt obligate să-și suspende licența de avocat pentru a beneficia de asigurare medicală gratuită pe perioada maternității, solicită a fi declarat neconstituțional art.4 alin. (4) lit.h) din Legea nr.1585-XIII din 27 februarie 1998. Or, respectiva normă stabilește că pentru femeile gravide, parturiente și lăuze neangajate în câmpul muncii calitatea de asigurat o are Guvernul.

35. Ținând cont de cele menționate, Curtea constată lipsa unui raport de cauzalitate între argumentele invocate și normele contestate, fapt pentru care sesizarea nu poate fi admisă pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 22 alin. (1) și (2) și punctului 2 al Anexei nr. 2 la Legea nr. 1593 - XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărirea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, articolului 4 alin. (4) lit. h) din Legea nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și punctului 17¹ din Regulamentul privind modul de completare, eliberare și evidență a polițelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1015 din 5 septembrie 2006, ridicată de avocata Doina Ioana Străisteanu în dosarul nr.14-3-860-25012016(3-372/16), pendinte la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 29 aprilie 2016
DCC nr.23
Dosarul nr. 30g/2016